Влада – Радам !

Голос України

Газета Верховної Ради України

№224(724) ♦ Четвер, 25 листопада 1993 року ♦ Ціна 40 крб.

ЧИ МОЖЕ "ПІШАК" ЗІГРАТИ "КОРОЛЯ"?

«Міняю «Азбуку секса» на буквар».

Оголошення такого змісту розвівав вітер на телеграфному стовпі в центрі Києва — імпровізованій дошці об'яв. І це був не жарт. Набравши номер телефону, у відповідь почула монолог батька п'ятирічного сина: про масові тиражі чудово ілюстрованих інструкцій щодо «техніки кохання», про російськомовні іграшкові кубики-абетку, суцільну англонізацію наших дітей... «А от, скажіть, де можна купити Буквар?» — запитав незнайомець. А й справді, де? З цим запитанням я звернулася до завідувача відділом освітянських видань Інституту системних досліджень освіти Міністерства освіти України Олексія Штойка. З'ясувалося: купити не можна, бо шкільні підручники в нашій гуманній державі видають ... безплатно. Але тільки школярам.

(Закінчення на 2-й стор.).

На знімках: учителька історії Київської середньої школи № 100 Раїса Платонова знайомить з «асортиментом» нових підручників.

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Абзац з листа

Радість першокласників від зустрічі зі школою була цього року зіпсована браком підручників. Навіть свій перший урок провели без «Букваря», а з «Материнкою», розрахованою на пізніший період навчання. Мій клас одержав «Математику», коли минула більш як половина першої чверті. Ми вже звикли, що у нас усього бракує, але підручників — це факт кричущий. Те, що не вистачає паперу, не виправдання: про підручники треба дбати заздалегідь і видавати їх у достатній кількості.

Алла МАКСИМЕНКО,
вчителька.

Київ.

Продиктовано в номер

Американська дівчинка зустрілася з Президентом

Президент України Леонід Кравчук зустрівся з американською школяркою українського походження Ніною Матійцьо та її батьками, котрі перебувають у Києві на запрошення глави Української держави.

Ніна двічі писала листи американським Президентам Джорджеві Бушу та Біллові Клінтону з проханням допомогти Україні. Під час зустрічі з Леонідом Кравчуком 9-річна дівчинка передала йому вітання та малюнки від своїх американських друзів і подякувала за можливість відвідати батьківщину предків. Глава Української держави висловив задоволення тим, що за тисячі кілометрів від нашої країни є люди, які щиро прагнуть добра Україні та допомагають їй.

Економісти готують пакт про ненапад

Відбулася робоча нарада групи українських економістів (А. Гальчинський, В. Геєць, Б. Кваснюк, В. Поповкін, Т. Ковальчук, М. Тимчук, А. Матвієнко, А. Філіпенко та інші), метою якої було запропонувати та обговорити складові програми антикризових заходів і ринкової трансформації економіки. Орієнтовно ця програма називається «Пакт економічної солідарності» і головна її ідея в тому, що давно пора заявити: маємо перестати жити в борг. Отже, уряд, підприємці та профспілки на період дії програми (до 6 місяців) мають домовитися між собою, що не вдаватимуться до популістських, пов'язаних з інфляцією, заходів. Відтак вчені пропонують вдатися до жорсткої кредитної та митної політики, посилити контроль за поверненням валютної виручки з-за кордону, сплатою податків тощо. Розроблену програму економісти мають намір передати на розгляд Верховної Ради, Президента та Кабінету міністрів.

Дипломатія — у дії

Після ратифікації Верховною Радою України Договору про стратегічні наступальні озброєння дипломати роз'яснюють посадовим особам і громадськості країн перебування позицію України в галузі роззброєння.

У Москві посол України В.Крижанівський на прес-конференції заявив, що Україна не відмовилася від свого прагнення стати в майбутньому без'ядерною державою. Відповідаючи на запитання щодо інтерв'ю міністра закордонних справ РФ А.Козирєва («ГУ» писав про нього вчора) він висловив сподівання, що Росія не піде у двосторонніх стосунках, у розв'язанні політичних проблем шляхом залякування та економічного диктату.

Посол України у США О.Білорус пояснив високопоставленим представникам держдепартаменту, що умови, визначені парламентом України при ратифікації, не можна сприймати як несподіванку: українська сторона їх висувала протягом тривалого часу і не дочекалася надійних міжнародних гарантій безпеки, фінансової допомоги на знищення ядерної зброї і компенсації за ядерні боєголовки.

Уроки Миколи Хвильового

Постать видатного українського письменника, політичного та громадського діяча Миколи Хвильового є осібною сторінкою в нашому духовному житті. 13 грудня минає 100 років з дня його народження. І сьогодні ми повинні повертати в культурно-мистецький пласт не тільки літературні уроки Хвильового. Волею історичної долі він увійшов у політику України 20—30-х років, де й спізнав найбільшу гіркоту розчарувань. Бо чи не найпершим відчув, що над Україною висла небезпека рабства. Цей урок ми також маємо пам'ятати.

З нагоди ювілею письменника відбудуться науково теоретичні конференції, літературні вечори, читання — у Києві, Харкові, а також у Тростянці Сумської області, звідки він родом.

Про це йшлося на прес-конференції ювілейного комітету. На запитання журналістів відповіли Микола Жулинський (голова комітету), Осип Зінкевич (заступник), Іван Драч та інші.

Банка для банкіра

Банку з пальним кинуто під двері квартири голови правління Західно-Українського комерційного банку О.Дзюбенка. Пожежу загасили сусіди. У помешканні було двоє малих дітей та їхня бабуся, вони не постраждали. Зловмисників не впіймано, але Дзюбенко тут же скликав у Львові прес-конференцію. Річ у тім, що підпал збігся з кульмінацією тривалого конфлікту банку з фірмою «ЛВ Холдінг». Вона заборгувала банкові 600 млн крб і 110 тис доларів. Коли закінчився строк платіжної угоди — банкірові почали диктувати умови, почався моральний терор, шантаж...

Передплата-94

До уваги киян, мешканців як правобережної, так і лівобережної частини столиці

З цього дня завдяки угоді, яку уклали редакція газети і фірма «Левел», і для жителів лівобережної частини столиці зменшено передплатну ціну нашого видання. Нагадуємо, що раніше це стосувалося тільки мешканців правобережної частини Києва.

Передплатна ціна на місяць — 8700 карбованців, на три — 26 100, на півроку — 52 200.

Адреси пунктів передплати київської фірми «Левел»:

1. Проспект Оболонський (колишній Корнійчука), 16, магазин «Книги».
2. Вул.Червоноармійська, 6, магазин «Сяйво» (з 10.00 до 14.00).
3. Вул. Р.Люксембург, 12/5, філіал № 1 печерського торгового центру.
4. Вул.Фрунзе, 85, інститут «Укргіпроенерго».
5. Вул.Дорогожицька, 11/8, інститут «Укрсільенергопроект».
6. Вул.Щербакова, 37, магазин «Книги».
7. Вул.Урицького, 1, завод «Ремточмеханіка».
8. Проспект 40-річчя Жовтня, 17, книжковий магазин «Ювілейний».
9. Проспект Вернадського, 79, магазин «Академкнига».
10. Вул.Симиренка, 14/9, магазин «Книги».
11. Вул.Пархоменка, 50, УВО «Укрцукроенергоремонт», 2-й поверх.
12. Проспект Перемоги, 29, книжковий магазин «Сучасник».
13. Проспект Свободи, 26, Клуб «Виноградар» (з 12.00 до 14.00 і з 17.00 до 20.00).
14. Вул.Туполєва, 15, магазин.
15. Вул.Мате Залки, 3, магазин «Книги».
16. Вул.Виборзька, 32, ЖЕК-705, тел.446-82-00.

Поспішайте передплатити наймасовішу газету держави — «Голос України». Газета виходить двома мовами. Індекс україномовного видання — 60955, російськомовного — 60997.

«Голос України» також можна передплатити у будь-якому поштовому відділенні. На пошті передплатна ціна нашого видання така: на місяць — 10 тисяч карбованців, на три місяці — 30 тисяч карбованців, на півроку — 60 тисяч карбованців.

Передплачуйте «Голос України», і ви будете добре поінформовані про життя країни і світу, матимете у своєму домі надійного, щирого друга, доброго порадника.

Візит до Чехії був коротким, але корисним

Пізно ввечері 23 листопада до Києва повернулася українська делегація на чолі з Головою Верховної Ради України І. С. Плющем, яка перебувала два дні в Чехії.

Другого дня відбулася її зустріч з Президентом Чеської Республіки Вацлавом Гавелом. Обговорювалися актуальні питання подальшого розвитку українсько-чеських відносин, а також деякі проблеми міжнародної політики.

Тривалою була зустріч з Прем'єр-міністром Вацлавом Клаусом, під час якої порушувалися питання, що стосуються економічних реформ, поглиблення економічних зв'язків між нашими країнами.

Члени делегації побували також у міністерстві з питань національного майна та приватизації і в Національному банку Чехії, де знайомилися з практичною роботою по здійсненню економічних реформ.

Про підсумки цього короткого візиту І. Плющ розповів в інтерв'ю після завершення зустрічей з чеськими керівниками.

— Безперечно, пріоритетом візиту нашої делегації до Чеської Республіки було вивчення досвіду економічних реформ у цій молодій державі. Що з їхнього досвіду може запозичити Україна?

— Знайомлячись з практикою різних країн у проведенні економічних реформ, ми довго посилалися на німецьке чудо, автором якого був Людвиг Ерхард. Багато хто з нас, у тому числі й депутатів, читав його книгу «Добробут для всіх». Потім на сторінках газет, в інших засобах інформації та ділових колах з'явилося ім'я Вацлава Клауса — відомого економіста Чехо-Словаччини, який нині є Прем'єр-міністром Чеської Республіки.

Я вдячний нашому послу в Чехії Роману Лубківському. Він зміг так спресувати програму візиту на ці два дні, що ми десь протягом 14 годин зустрічалися з провідними економістами, фахівцями.

Здається, ми й не дізналися там чогось особливо нового. Але побачили одну цікаву річ. Ми звикли вважати, що для успішного проведення реформ потрібно дві умови. Перша — це злагода і політична стабільність у суспільстві. І друга — уряд, який би взяв на себе цю важку ношу. А в Чехії ми переконалися, що є і третя обов'язкова умова — фінансова стабільність держави. Ми зустрічалися і з опонентами Клауса, лівими та правими, позиції яких не однакові, але всі вони сьогодні теж стверджують обов'язковість цих трьох умов.

Наведу такий приклад. Ми в залі парламенту і за його межами кажемо, що основною причиною кризи є спад виробництва, який ми допустили протягом останніх трьох років. Але, як з'ясувалося, рівень падіння виробництва в Україні і в Чехії майже однаковий. І вони там не кричать, що це основна біда. Справа в тому, що у них зарегульовано рівень виробництва, заробітної плати і реальних доходів населення і рівень інфляції. І це сприяє тому, що хоч населення сьогодні отримує в середньому невелику кількість грошей, але це реальні гроші, на які можна певною мірою забезпечити той споживчий кошик, про який ми часто говоримо.

З'ясовуючи сьогодні основні форми і принципи проведення економічних реформ, можна сказати: альтернативи для України немає. В цьому переконалась і наша делегація. Про цю істину нам відверто говорили і фахівці такого рівня, яким є Вацлав Клаус. Тому залишається одне — дохідливо роз'яснювати це народу і знайти в Україні таку команду, яка б взяла на плечі цю ношу — впроваджувати реформи в життя. Іншого шляху нема. А в тому, що в Україні є можливості через рік застабілізувати і поліпшити становище, ми переконалися на досвіді Чехії.

— Ваша сьогоднішня зустріч з Прем'єр-міністром Чехії тривала втричі більше, ніж намічалося. Ви мали також зустріч з Президентом Чехії. Які проблеми обговорювалися?

— З Президентом Чехії Вацлавом Гавелом ми в основному торкались політичних проблем. Зокрема, проблеми вироблення механізму колективної безпеки в Європі. Це перше. І друге — щодо продовження міждержавних контактів, а також у гуманітарній, культурній сферах, де ще робиться недостатньо, та в інших сферах нашого життя. Але в основному це був обмін думками з загальної тематики поглиблення міждержавних стосунків.

Іншою за змістом була зустріч з Прем'єр-міністром. Розпочалася вона з того, що я запитав, чи відома йому ситуація, яка склалася в українській економіці. Він відповів, що йому ситуація в Україні мало відома, але він був нещодавно в Румунії. Я попросив поділитися враженнями, бо у нашої економіки є багато спільних хвороб з румунською, спільних причин кризового стану.

Коли почали розглядати основні положення і правила переходу від адміністративно-командного до цивілізованого способу виробництва, то, як з'ясувалося, є обов'язкові правила.

Словом, почалася предметна, кваліфікована розмова, яка тривала півтори години. Закінчили її домовленістю, що Вацлав Клаус зробить поїздку в Україну і, ознайомившись ближче з ситуацією, сприятиме практичному співробітництву на рівні міністерств відомств у виробленні нашого, українського механізму реформ, а головне — впровадженні їх у життя.

— Чи обговорювалася в Празі ідея Президента України Леоніда Кравчука щодо скликання міжнародної конференції, яка б підсумувала, підвела риску під періодом холодної війни у Європі?

— Про цю ідею я нагадував під час зустрічей, зокрема і з Президентом, коли йшлося про сучасне міжнародне становище. Я пропонував чеським керівникам підтримати нас і виступити на спільній платформі. Сама ідея не відхиляється, вона сприймається. Але у чехів дещо інше бачення механізму колективної безпеки. У них свої особливості. Тому ця проблема потребує розгляду на подальших двосторонніх та багатосторонніх переговорах.

— Практично не було жодної зустрічі, де б не ставили конкретних запитань у зв'язку з ратифікацією Верховною Радою України Договору «СТАРТ-1». Як, на ваш погляд, ставляться в Чехії до цієї події?

— По характеру запитань можна було зрозуміти, що вони ставляться до цього нормально. На жаль, у деяких політичних сферах, засобах інформації йде чергове нагнітання, що, мовляв, ратифікували з якимись зауваженнями, доповненнями. Нічого ми не доповнювали. Треба мати на увазі, що Договір «СТАРТ-1» і Лісабонський протокол укладалися між США і колишнім Радянським Союзом.

І жодне з тих застережень та умов, які були висловлені при ратифікації і внесені до постанови, не порушують домовленостей, які були укладені. Але якщо ми стали суб'єктом договору, то і маємо право висловити свої зауваження.

Прес-центр Верховної Ради України.

У КОМІСІЯХ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Вкрай складна соціально-економічна ситуація, що склалася в країні, сьогодні вимагає від владних структур рішучих і неординарних дій по стабілізації економіки та виведенню її з важкого кризового стану. Саме тому народні депутати України цього тижня зосередили свою основну увагу на таких життєво важливих питаннях, як забезпечення населення і народного господарства електроенергією, газом, теплом, паливом, організація роботи транспорту, валютне регулювання, стабілізація грошового обігу і, звичайно ж, соціальний захист населення. І не випадково минулої п'ятниці Верховна Рада доручила постійним комісіям разом з урядом завершити підготовку до розгляду на пленарних засіданнях виключно важливого документу щодо надзвичайного економічного стану з урахуванням адресної допомоги незахищеним верствам населення.

Щоб виробити пакет необхідних нормативних актів, прийняти конкретні, виважені рішення, пленарні засідання будуть розпочаті в четвер, 25 листопада, а у вівторок і середу депутати працюють у комісіях.

23 листопада відбулося спільне засідання постійних комісій Верховної Ради. Народні депутати, що взяли участь у дебатах, зосереджували увагу на больових точках функціонування народного господарства, вносили хоча й неоднозначні, але конкретні пропозиції щодо всіх назрілих проблем. Ці пропозиції узагальнені і будуть враховані при підготовці законопроектів по розгляду Верховною Радою. Депутати висловлювали також критичні зауваження щодо організації і проведення пленарних засідань, участі депутатів у засіданнях, контролю за виконанням прийнятих законів і постанов.

Підсумки спільного обговорення підбив перший заступник Голови Верховної Ради України В. В. Дурдинець.

24 листопада тривала робота у постійних комісіях Верховної Ради. Народні депутати продовжували обговорення питань правового акту щодо введення надзвичайного економічного стану з урахуванням адресної допомоги незахищеним верствам населення, валютного регулювання, соціального захисту населення. Йшлося, зокрема, про підвищення мінімальних розмірів заробітної плати та пенсії за віком, про компенсацію втрат від знецінення вкладів населення в установах Ощадного банку та продовження терміну виплати компенсацій за знецінення грошових заощаджень в установах Укрдержстраху про державну дотацію на утримання квартир у будинках житлово-будівельних (житлових) кооперативів і молодіжних житлових комплексів тощо.

Грунтовному аналізу депутатів було піддано заходи по забезпеченню населення і народного господарства енергоносіями, проблеми функціонування транспортної системи та інші. Внесено чимало конкретних пропозицій, які сприятимуть виробленню виважених рішень.

Готуючись до пленарних засідань, які відновляться 25 листопада, народні депутати працювали й над проектами інших законодавчих та нормативних актів. Зокрема, зміни і доповнення до Закону про прокуратуру, висловлені під час його розгляду Верховною Радою в першому читанні, узагальнили на своєму черговому засіданні члени Комісії у питаннях законодавства і законності. Вони підготували також до спільного парламентського обговорення проекти законів про органи суддівського самоврядування, про кваліфікаційні комісії, кваліфікаційну атестацію і дисциплінарну відповідальність суддів та про внесення змін і доповнень до закону «Про статус суддів».

Члени Комісії з питань економічної реформи і управління народним господарством розглянули запропоновані Кабінетом міністрів проекти нормативних документів щодо регулювання роботи суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності. Комісія з питань правопорядку та боротьби із злочинністю готувала до другого читання законопроект про посилення кримінальної відповідальності за деякі злочини проти держави. У Комісії з питань агропромислового комплексу обговорено питання плати за землю та надання і вилучення земельних ділянок для несільськогосподарських потреб. Комісія мандатна і з питань депутатської етики, розглянувши інформацію про підсумки перевірки банків України, в основному підтримала пропозиції Кабінету міністрів щодо вдосконалення роботи банківської системи.

Напружена робота велась у всіх постійних комісіях.

Прес-центр Верховної Ради України.

ЧИ МОЖЕ «ПІШАК» ЗІГРАТИ «КОРОЛЯ»?

(Закінчення. Початок на 1-й стор.).

— Цього року немає проблем з букварями. Ми видрукували їх по чотири альтернативних на кожного першокласника. До того ж у Міністерстві освіти зберігаються ще 180 тисяч Букварів як «нз»,—пояснив Олексій Миколайович.— Всього ж у цьому резерві близько мільйона підручників. А на славній Івано-Франківщині в одну з сільських шкіл хтось надіслав й п'яту альтернативу — буквар видання 1985 року: з віршиками про доброго дідуся Леніна, картинками на тему Великого Жовтня. Ця «ідеологічна диверсія» повторилася ще в кількох областях України: комусь, напевне, дуже кортить спробувати крутнути колесо історії назад. Втім, покликання сучасної української школи — не просто навчити читати вивіски на «Супер маркетах» і обчислювати курс долара до карбованця, а й розуміти, що російська література — всього лиш частина світової, Гоголь і Короленко так само великі українські письменники, як і російські, Лобачевський, Вернадський — це сини насамперед України. Книги ж, якими послуговуються наші діти в сучасній школі, далекі від епітету «джерело знань». Про які знання може йтися, якщо оновлена «Географія» для шостого класу великими народами називає росіян, індійців, китайців, і жодного слова про рідний український?! За якими канонами взагалі складели автори підручника «табель про ранги» народів?! Адже на планеті живуть сотні народів, і всі вони — по-своєму великі. З'ясовується, що «Географія» для шестикласників оновлена за рахунок калькування старої, затвердженої Міністерством освіти Росії.

— Велику нерозпорядливість цього року проявило наше базове видавництво «Освіта». Це одна з основних причин того, що сьогодні школи України забезпечені підручниками лише на 80 відсотків, — сказали заступники директора Інституту системних досліджень освіти Валерій Доній і Андрій Гуржій

— Ми вирішили зруйнувати його монополію і склали реєстр понад двадцяти альтернативних видавництв, готових друкувати шкільні підручники швидко, якісно і дешево. Серед них державні — «Світ», «Веселка», «Молодь», малі й приватні — «Генеза», «Зодіак», «Райдуга» та інші.

Попри всі прожекти теоретиків наступний навчальний рік може стати повторенням помилок нинішнього. За дуже скромними підрахунками, щоб оновити застарілі підручники, потрібно 1,5 трильйона карбованців. А бюджет передбачає всього 200 мільярдів. В. Доній, за фахом фізик-математик, який уміє розв'язувати рівняння з багатьма невідомими, вважає, що в цей скрутний час треба відмовитися від поняття «безплатно», і підручники, посібники продавати. За винятком пріоритетних дисциплін. У початковій школі «безплатними» мають бути буквар, читанка, підручник української мови, а в середніх і старших класах — підручники з історії України, географії, біології, фізики, математики, української мови. Сьогодні, коли видання однієї назви шкільної книги коштує чотири мільярди карбованців, за напівпорожньої державної кишені, це, очевидно, єдино правильний вихід. І взагалі, скільки ми не дискутували б про зміст, форми, перспективи національної освіти, головною фігурою в школі нині, як і вчора, лишається вчитель. Підручники та комп'ютери додаються. Та чи легко сьогодні «пішакові» (як часто називають шкільних педагогів, грати роль високоінтелектуального, високоерудованого, багатого «короля» при місячній заробітній платі 140—170 тисяч купонів? Запитання не для теоретиків.

Катерина КІНДРАСЬ.

Є така думка

Народний капіталізм

Саме таку економічну модель прагне запровадити в Україні президент об'єднаної Спілки підприємців Запоріжжя, член правління об'єднання «Нова Україна» Віктор НАУМОВ. Про подробиці — в розмові з нашим кореспондентом Олександром МИХАЙЛЮТОЮ.

— Перше, до чого я закликаю: будьте обережні з політиками. Лідерам політичних партій потрібні потрясіння, соціальні вибухи, гучні акції, адже вони постійно скубуться за перерозподіл сфери впливу, та конкретно мало що вміють.

— Ви хочете наголосити, що підприємцю не слід записуватися до будь-яких партій? До речі, цікаву думку знаходимо в мемуарах нашого відомого земляка Нестора Махна, яку він сказав у вічі Леніну після жовтневого (1917) перевороту: всі партії проголошують боротьбу за інтереси народу, а вийде навпаки — вони змусять народ служити їхнім власним інтересам. Та чи й не промовистий доказ цього — недавнє гасло «Плани партії — плани народу!».

— Ні я, ні мої компаньйони до жодної партії не належимо. Так, слова Махна, на жаль, виявилися пророчими, але 70 років ми їх не чули. І потрібно робити висновки. Позиція сьогоднішньої еліти вільного підприємництва така: нам потрібні тверді закони і м'які розумні податки. Ідеологічна платформа, на якій ми намагаємося будувати власне діло, грунтується на ідеї народного капіталізму.

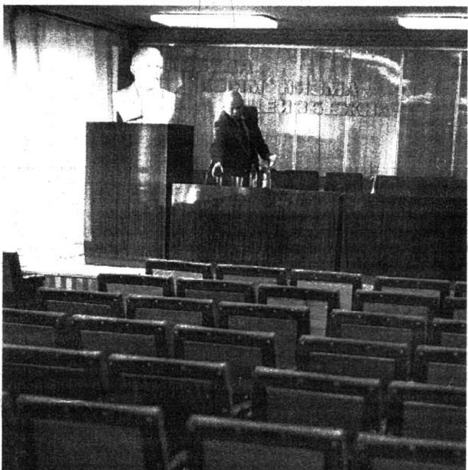
— Поясніть популярніше.

— Головне питання — власність. Вважаю, має бути власність за інтелектуальну продуктивну працю. Все, що зробила людина власними руками і розумом, має належати їй. Далі вона має сама визначати і домовлятися через контракт, як і з ким розплачуватися за результат: плата за верстат, податок і т. ін. У будь-якій нерухомості чи засобах виробництва має бути присутня і оформлена частка кожного громадянина, котрий пов'язаний з даним виробництвом. Якщо, скажімо, громадянина не влаштовують умови, він зможе вільно взяти власну частку (акцію) і вільно віднести на інше виробництво. У нас же чомусь хочуть повернути класичного буржуя, котрий одноосібно володіє цехом, їдальнею, фабрикою... Сам не працює, а привласнює чужу працю. Тобто це повернення до дикого капіталізму. Навіщо? Якщо людство давно подолало цей етап і є добре відлагоджені моделі — у Фінляндії (сімейний капіталізм), у Швеції (корпорації), у США (фермерство)... Нам, українцям, під час переходу до ринку найприйнятніша фінська модель.

— Але ви знаєте, що до Запоріжжя кинулися десятки бізнесменів з Німеччини, Австрії, Італії... Вони насамперед шукають ласого шматка для себе. І часто «нагрівають» вашого брата-підприємця чи промисловця. З подивом читав повідомлення, що за два десятки чеських трамваїв область віддасть стільки алюмінію (за бартером), що з того металу можна було вдома виготовити удвічі більше трамваїв. Тим паче, що в Луганську взялися за випуск вагонів для нашої наземки. Держадміністрація — відвалила якійсь англійській фірмі понад 400 тисяч фунтів стерлінгів за... бізнес-план, що його склепали для області за участю кількох представників фірми протягом двох місяців. І фірма визначила пріоритети: автомобілебудування, сільське господарство та ще кілька (без них ми, сердешні, цього не знали), зумисне випустивши з поля зору авіабудування. Відомо чому — бо лише п'ять країн у світі випускають власні літаки, і це — справжній пріоритет у світовій економіці. То за що платимо?

— Назва всього цього неподобства — державний монополістичний капіталізм. І таке творитиметься доти, доки уряд не візьметься за конкретні реформи. Скажіть, чи можливі були б такі «операції», якби в кожній області діяли ради спостерігачів (аудит), що мають складатися з компетентних справді відданих Україні фахівців? Їх і не створюють, бо вони стануть на перешкоді розграбуванню держави. Саме через аудиторські ради належить визначити оптимальні шляхи розвитку регіону, виявляти і підтримувати талановитих керівників заводів та фірм, надаючи їм пільгові кредити, варіюючи податками і т. ін. Потрібен приплив свіжих кадрів. А що маємо в Запоріжжі? Багато директорів (півтори тисячі підприємств. — **Авт.**) як сиділи у своїх кріслах, призначені туди ще союзними міністерствами, так і сидять понині, а рівень виробництва падає катастрофічно, зарплату робітникам піднімають, щоб не страйкували. А що буде завтра?

— Безперечно, є серед директорського корпусу немало розпорядливих. Але чому тоді спостерігаємо таку ситуацію: у нас варять метал, є десятки металообробних заводів, там є навіть верстати з ЧПУ, а вони простоюють без замовлень і в той же час... зупиняється конвеєр «АвтоЗАЗу». Хіба не можна перепрофілювати бодай частину заводів на випуск автомобіля «Таврія»? Запоріжжя, та й не тільки, просто б озолотилося. І не треба було б ганяти літаки (а скільки за них платять?) до Росії по здебільшого браковані комплектувальні вузли. Та тепер доходить до смішного: нові авто видають без інструментів. У той же час, наприклад у Гуляйполі, завод сільгоспмашин працює сяк-так три-чотири дні на тиждень. То що — нікому керувати, чи все це робиться зумисне, аби переконати в такий спосіб людей, що Україна не може існувати як самостійна держава? Ось, мовляв, підпишемо такий собі Союзний договір, тоді все налагодиться. То, певне, час і владу застосувати. Не вмієш організувати виробництво (чи не бажаєш) — звільняй місце, прийдуть інші, котрі зможуть. Та недаремно в Запоріжжі побутує жарт, що наші директори довічно призначені на посади, і їм бракує лише одного — права передавати крісло у спадок?

— Уповноважуючий народний капіталізм, систему, за якої у колективній власності буде точно обумовлено власність кожного громадянина, ми змусимо крутитися весь економічний механізм держави. До того ж, окрім аудиторських рад, потрібно негайно створювати народні банківські системи через кредитові товариства і регіональні банки. Бо що ж наш Ощадбанк? Відбирає нашу власність, торгує нашими грішми під страшенний процент, а ми маємо дірку від бублика. Замонополізованість не тільки виробництва, а й кредитно-фінансової системи в Україні — велике лихо. Вона, по суті, гальмує виробництво.

— Ви помічаєте — парадоксальне явище: рівень виробництва за часів радянської імперії, коли третина населення була зайнята лише утриманням цієї імперії, був значно вищий. За логікою, менша держава, тим паче самостійна, має швидше рухатися, капітал у ній має обертатися швидше... а виходить колапс якийсь, та й годі.

— Просто главі держави через свій потужний апарат треба швидше, значно швидше підшукати надійні кадри, котрі справді будували б незалежну державу, а не саботували її розвиток. І ще, потрібно налагодити якнайскоріше всезагальне економічне навчання. Не розумію, як можна відряджати людей у довготривалі відпустки, відгули тоді, коли потрібно всім вчитися азам ринку. Адже ми багато в чому відстаємо, бо не знаємо іноземних мов, не знаємо і не користуємось оргтехнікою... Далі. Враховуючи труднощі, потрібно змінити графік виробничих процесів. Заводи працюють упівсили, то встановіть робочий день з 7-ї до 13-ї, щоб кожен відпрацював соціальний мінімум з повним навантаженням, а після обіду нехай виявляє свій талант, інші здібності, заробляє собі на хліб і на цукор. Ось вам і розвиток малих підприємств, сімейного капіталізму. Одного разу я бесідував з давнім знайомим, доктором фізико-математичних наук. Він скаржився, як і більшість з нас, на постійну нестачу грошей та пов'язані з цим проблеми. «А що ви вмієте ще, окрім роботи на кафедрі?» — «Мій дід виготовляв дзеркала». — «То робіть і ви!» Він послухав і, знаєте, став процвітати саме на виробництві дзеркал.

— Схоже, що в нас не безробіття, бо лише на Запоріжжі — понад 8 тисяч вакансій у промисловості, а бездія.

— Примушувати сьогодні людей працювати на себе голими закликами — безглуздо. Закону про приватну власність немає, тому ніхто не впевнений, що результат його роботи, на якій він справді викладався б, належатиме йому. Навчені історичним досвідом, люди не вірять: все одно прийдуть «буксирні» бригади і відберуть. Ось чому народний талант дрімає. А Верховна Рада, що складається переважно з учорашньої партноменклатури, не поспішає створювати нормативно-правові бази для розвитку приватного бізнесу. Певне, «червоні» планують повернутися, а їм не потрібні самостійники, вони можуть існувати як правляче угруповання лише за умов казарменого соціалізму. Хоча усім відомо: інтелектуальний, виробничий потенціал українців — величезний, він сягає глибин сторіч і здобув авторитет у всьому світі. Цей потенціал порятує і свою праматір Україну від руйнації, якщо його не затискуватимуть свої ж можновладці. (В.Наумов — росіянин.—**Авт.**) А поки що в нашій державі дуже малий ступінь єдності нації, єдності духу. Моя думка: наша сила — в союзі з Білоруссю та Росією передусім. Корінне населення цих країн — русичі. Між нами немає національного чи територіального питання, треба нарешті пройнятися гідністю за самих себе і будувати життя гідне нас. Бо ми чомусь звикли чекати вказівок, що скажуть правителі.

— Та не забуваймо, що нині досить сильні імперські амбіції вчорашньої партноменклатури, яка нікуди не поділася — лише переслла під інші вивіски і ненависні їй до серпня 91-го синьо-жовті прапори. Ніхто не проти економічних блоків, союзів. І вже укладено багато двосторонніх угод з тією ж Росією, а вони не діють завдяки тій самій номенклатурі, що пересіла під інші вивіски і мріє про повернення старого режиму, за якого економіка України цілком працювала на Москву, а сама Україна практично перетворилася на колонію. Ви правильно наголошуєте, що талановитих людей у нас дуже багато, шкода, що їм місця не вистачає за «червоними» директорами та іншими начальниками, котрих єднає «школа» райкомів та обкомів компартії і практика гноблення свого народу «за шмат гнилої ковбаси», як писав поет. У моїй пам'яті часто зринає лист простого селянина десь з Вінниччини, адресований через нашу редакцію керівництву держави. Причому писав його колгоспник ще до серпня 1991 року, коли нам нав'язували Горбачов та його прибічники Союзний договір. Ось ви кажете, звертався тоді сільський дядько (здається, до Івашка) ніби в Україні немає нафти, газу, деревини, ще чогось... а я скажу коротше — ума в нас немає. Отака, бачите, народна мудрість. Бо чи ж є власні нафта, метал у Японії, а стільки всього вона експортує на світовий ринок.

— Отож я знову повторюю: тільки якщо ми поставимо в центр уваги громадянина, а не чиновника від держави, розвинемо народні корпорації — вирватися з кризи зуміємо. Що, на мою думку, треба зробити? Теперішній склад Верховної Ради якомога скоріше добровільно має скласти повноваження. За ним — дружно піде у відставку Кабінет міністрів, який на сьогодні, по суті, підкорив Верховну Раду. Що сталося тепер? Ми довірили нардепам свої голоси, гаманці, життя. Про наші голоси вони давно забули, життя наше турбує їх менш за все, а наші гаманці випотрошили міністри, котрих Верховна Рада найняла на наші податки. То навіщо нам така байдужа до народу Рада?.. Парламент намагається правити народом (певне, за звичкою, виробленою в ЦК КПУ та партшколах), але ніколи парламент не правитиме народом. Народ правитиме через парламент. Нам не варто вдаватися до парламентської республіки, бо це буде видозмінена система Рад, де всі радяться, як що-небудь змінити, нічого при цьому не змінюючи. Кругова порука чиновників і цілковита безвідповідальність. Нам потрібна жорстка президентська республіка, де закони були б не просто однакові для всіх, а ще й виконували їх. Вважаю, що ні в якому разі не слід проводити вибори на багатопартійній основі. Гадаю, новий уряд має скоротити Збройні Сили до розумних меж. Навіщо тепер геть усіх молодих людей піддавати поневірянням (ні харчів, ні обмундирування не вистачає), якщо ми безболісно зможемо перейти до професійної армії, яка буде за кількістю меншою, але багато краще підготовлена, мобільна, дисциплінована. У разі загрози всі ми станемо на захист України, а в мирний час та ще за умов розвалу економіки тримати таке військо означає тримати налигача на власній шиї. І останнє, без чого не виберемося з прірви, — розумна податкова політика. Сьогодні ми не платимо хіба що за те, що дихаємо. Податками держава сама себе знищує. Громадянин має одержувати не менш як 25 відсотків — межа для всіх видів податків, решта 50 відсотків — гроші, якими має розпоряджатися виробник для оновлення засобів виробництва, тощо. Якщо запровадити таку схему (досить указу Президента), побачите, кожний працездатний кинеться заробляти свої 25 відсотків, і трудар на заводі вимагатиме роботи, а не понуро слухатиме базікання начальства про «разорванные связи», — і маховик економіки розкрутиться.

— Вікторе Степановичу, ваша обізнаність, практичний досвід і ясне бачення шляхів виходу з кризи вселяють оптимізм: якщо в Україні є ще такі люди, котрі на противагу багатьом державним мужам, що просто відсиджуються в тиші кабінетів, роблять діло, гуртують людей довкола ринкових ідей і готові впрягатися в нелегкого воза управління, то можна співати «Ще не вмерла Україна...» Чи не думаєте ви про боротьбу за місце в новому парламенті чи уряді справжніх, а не паперових, реформ?

— Час покаже. Але якщо вийде закон про вибори представників Президента (чи то голів управ) в областях загальним голосуванням — висуну свою кандидатуру.

Фото Михайла САЧКА.

З пошти

Приватизація —

як до неї ставляться громадяни України, читачі нашої газети

Міцно тримають спільний пиріг

Приватна власність... Ой, як мучить вона багатьох наших керівників! Про неї говорять скрізь і всюди, а справа — ані руш.

Ніяк не можуть розв'язати просте питання: чи дати селянинові ділянку землі у власне користування, чи ні. Як же шкода розділити спільний пиріг. Ось ті, хто ближче до нього, і впираються руками й ногами, не бажають ділити його. Тому й тупцюємо роками на місці. До якого злиденного життя довели народ...

Федот БОБИЛЬОВ.

Констянтинівка
Донецької області.

Є три варіанти...

Оскільки основою ринкової економіки є приватна власність на землю, то слід негайно розпустити колгоспи з урахуванням того, що землю, інвентар, тягову силу, худобу та все інше колись забирали у селян під час «добровольного» вступу до колгоспів. Тому тепер усе наявне в колгоспах майно слід повернути селянам безплатно і видати їм відповідні документи на приватну власність. Тоді селянин не тільки відчує себе господарем на землю, а й реально стане господарем власної долі. А якщо селянин побажає працювати у гурті, то свій акт на приватну власність повинен здати на безстрокове зберігання до запитання у правлінні загалу (акціонерно-аграрній спілці) і одержати натомість акцію вартістю, що рівна номіналу його приватної власності, з правом на відповідні дивіденди від прибутку. Може бути й третій варіант — продаж майна, але тільки громадянам України, власникам чесно придбаних коштів.

Степан ДАНИЛЮК.

Нововолинськ
Волинської області.

Насамперед подбали про себе

Еліта колгоспів уже взяла у власність надалі по кілька гектарів, обробляє їх колгоспною технікою. А нам, учителям, котрі готували до життя цю еліту, відмовляють у наділах, у приватизації земельних угідь: тому, що ми буцімто не брали участі в корисній сільськогосподарській праці. Запитати б: навіщо стільки галасу про відродження економіки України? Чому ні Верховна Рада, ні уряд нічого дійового не роблять, щоб поліпшити цю нещасну економіку? Все сподіваються, що нічийні колгоспи якось самі по собі переродяться зі своїми відчуженими від виробництва людьми?

В. ШПАК.

Гайсин
Вінницької області.

А що я одержу?

Понад 40 років я вчив і виховував діток, сплачував податки і позики, власного господарства не вів. Але ж у державній власності є і моя частка. Що ж і коли я одержу від довгоочікуваної приватизації?

І. ХАРЛАН,
ветеран війни і праці.

Глобине
Полтавської області.

Продиктовано в номер

Холодний ультиматум

Такого холодного листопада — 12 градусів морозу — Одеса не знала вже 43 роки. Ліміти газу, електроенергії, тепла розраховані за середньостатистичними даними, а отже — недостатні. Нині газ подається тільки на Одеський припортовий завод та на деякі підприємства, що постачають хліб і продовольство. Температура у квартирах, лікувальних і дитячих закладах — на 5—6 градусів нижча допустимої. Місцеві власті вважають, що вони свої можливості вичерпали. Тому Координаційна рада та виконком Одеської міськради надіслали листа Президентові України з вимогою збільшити подачу газу. Якщо резервів нема — вони вимагають передати місту частину «газових» лімітів припортового заводу. Наприкінці написано, що зволікати недопустимо. В Одесі можливі акти громадянської непокори.

Вбивають дедалі частіше

За 10 місяців ц. р. у Києві скоєно на 1326 злочинів більше, ніж торік. Такого погіршення криміногенної ситуації, як свідчить прокурорська статистика, не спостерігалося вже 20 років. Кожне четверте із 126 вбивств — за раніше судимим, кожне шосте — за групою, дві третини з них скоєно у стані алкогольного сп'яніння. Тим часом, по ряду кримінальних справ злочинці не встановлені, районні суди часто, не вдовольняючись повнотою звинувачень, завертають справи на дорозслідування, кримінальне законодавство й досі нездатне впоратися з організованою злочинністю.

Як повідомили з прес-центру столичної прокуратури, на останній колегії розроблено ряд додаткових запобіжних заходів, спрямованих на посилення боротьби із злочинністю, від Київради та держадміністрації міста вимагається більш суворо регламентувати міграцію населення, торгівлю, додержання паспортного і санітарного режимів тощо.

Під прапорами України та Ізраїлю

відбувся мітинг-вшанування пам'яті жертв розстріляних у листопаді 1941 року тисяч євреїв, українців у Березовому гаю під Черніговом. Чимало чернігівців відвідали це скорбне місце, поклали квіти жалоби і запалили поминальні свічі.

Лідери двох компартій претендують на пост Президента Криму

Центрвиборчкомом Криму зареєстровано кандидатом у Президенти Республіки Крим першого секретаря Комуністичної партії Криму Л.Грача. Лідер іншої лівої партії — Комуністичної партії трудящих Криму В.Заречний отримав у Центрвиборчкомі свідоцтво про видачу підписних листів. Оскільки його партія не зареєстрована, вона не може висувати свою кандидатуру на президентський пост, отже, Заречний має зібрати не менше п'яти тисяч підписів виборців.

Мисливці за автоматами

О 4 годині ранку у Донецькому вищому військовому училищі вчинено напад на внутрішній караул однієї з рот. «Нейтралізувавши» чергового та його помічника, злодії викрали 10 автоматів Калашникова.

Оперативно-пошукову групу очолив начальник Управління внутрішніх справ Донецької області генерал-лейтенант міліції С.Гавриленко. До її складу ввійшли підполковники В.Дьомін, Ю.Герасименко, В.Звєрєв, капітани О.Судиловський, В.Трубников і молодший лейтенант П.Тимошкін.

За 6 годин було затримано злочинців — курсантів четвертого курсу цього ж училища — дагестанця Мурада Імагалієва та уродженця Вінницької області Олега Михнюка. Автомати вилучено з дна річки Бахмутка. Військова прокуратура веде слідство.

Ювілеї

ЧИМ НЕ МАРШАЛИ!

Вчора виповнилося 50 років від дня заснування столичного військового ліцею, відомого в минулому як суворовське училище. У цих стінах починали свою військову кар'єру генерал армії М. Ватутін і генерал-майор І. Панфілов, чиї імена навічно записані в пам'яті народній.

Нині тут мужніє і здобуває освіту близько семисот непогамовних вихованців. Дванадцять викладачів вищої і десять першої категорії, три заслужених педагоги України так само, як і начальник училища генерал-майор Олександр Шкребтієнко вбачають, напевно, в багатьох з них справжніх полководців. А що, чим не майбутні маршали?!

Ігор НИКИТЮК, майор.
Фото Григорія КРАВЦЯ.

Контакти

НАДІЇ ЧАРІВНОЇ МАРТИ

Американка українського походження Марта Федорів чи не першою почала влаштовувати туристичні тури в Україну через власну фірму «Браво Інтернешнл», що в Алентауні.

Вона до найменших подробиць пам'ятає, образно кажучи, весни, коли лід скресав, — тоді в Україну вона виряджала по 500—600 чоловік. І коли він став твердий і непробивний — саме вибухнуло в Чорнобилі, і полетіли за вітром 50 тисяч доларів, які витратила на рекламу українських краєвидів. Дехто у 1986 році радив кинути туристичний бізнес, пов'язаний з Україною. А вона вимикала телевізор, ніби захищаючись від зображення ядерного блока-монстра на екрані, і збивала з пантелику: «Гроші — пусте»...

Останнім часом візити в Україну чарівної пані Марти все менше скидаються на турпоїздки. Зустрічі з банкірами, юристами, мером... Абсолютно слушно пов'язуючи успіх свого бізнесу з комфортом і сервісом для туристів з Америки на українській землі, вона ще 1990 року уклала договір про оренду Грандотелю у Львові, скріпивши його стома тисячами доларів на реконструкцію. Та щойно реконструкція закінчилася, а власністю почали розпоряджатися органи державного майна, з'ясувалося, що договір про оренду неправомочний, бо укладався між управлінням готельного господарства і, хоч як дивно, незареєстрованою на той момент фірмою.

Грошовитій американці дали зрозуміти, що залишати «без ланцюга» орендовану на 15 років нерухомість в Україні ще рано — і до справи взялися її юристи.

Антураж київського ресторану «Національний», куди вона запросила мене на обід, дивним чином перегукувався з темою нашої розмови. «Мій бізнес занепадає, — сказала пані Марта. — І я не можу знайти відповіді, чому це так. Чому американців, я не кажу за діаспору, яка не може жити без рідних місць, перестає цікавити ця країна». Я не робив жодних припущень. Ми якусь мить мовчки слухали Розембаума, який співав десь на платівці про п'ятизірчасті готелі Пітеру, а потім я вибачався за офіціанта, що переплутав бефстроганов зі стейком, а затим довго переконував пані Марту, що люди, котрі зараз зосереджено поглинають бутерброди і проголошують тости за довжелезним столом, — не мають відношення до Мінатоменерго.

Під час нашого обіду до неї повсякчас підходили, перепрошуючи, іноземці, вона обмінювалась телефонами, щось обіцяла, їй обіцяли — то було щось на зразок знайомого з дитинства обіду на комунальній кухні, щоправда з офіціантом й іноземною мовою.

Пані Марта запевнила мене, що Україна — винятково цікава країна для туризму. Я швидко в це повірив. Не тому, що маємо напочуд цікаву історичну спадщину або живемо у справді переломний час. А тому, що за її словами, «Браво Інтернешнл» до банкрутства ще далеко, бо договір про оренду «Гранд-отелю» вже з'явилася надія поновити, бо є вона — Марта Федорів, — якій я на прощання поцілував руку.

Сергій ВУСАТИЙ.

Що почім

ЗЛІТ І ПАДІННЯ

За останній рік середньомісячний доход працюючого киянина зріс у 17,2 раза. В 45,3 раза виросли ціни на товари і послуги. Ще стрімкіше дорожчали найбільш необхідні населенню побутові послуги — в 50,4 раза і в 107 разів — на послуги житлово-комунального господарства.

Втім, правил без винятку не буває. Стрімко зменшувалась — у декілька разів — частка витрат на зарплату у загальній структурі витрат підприємств та організацій міста. І хоч загальний обсяг роздрібного товарообороту за січень—вересень збільшився у діючих цінах проти минулорічного рівня на цілий трильйон та ще й 18 мільярдів карбованців, купівельна спроможність середньостатистичного киянина обмежена. Продаж риби знизився більш як наполовину, цукру — на 23 відсотки, ковбасних виробів, м'яса, олії, картоплі, овочів, яєць — на 15—20 відсотків. На чверть зменшився і обсяг продажу продуктів на ринках.

Управління цін держадміністрації задекларувало підвищення цін на 3,2 тисячі найменувань товарів, побутових і комунальних послуг 268-и підприємств міста. Проте приборкати ціни місцевими заходами при загальній інфляції неможливо.

Виставки

БУЛА УГОДА, ЙДЕМО ДАЛІ

У Національному виставочному Центрі відкрилася виставка «Словаччина представляється», організована Міністерством економіки спільно з Міністерством народного господарства Словацької Республіки. Відвідувачі познайомляться з досягненням наймолодшої європейської держави в галузі машинобудування, будівництва, хімічної, харчової промисловості та сільськогосподарського виробництва. Представлено близько 40 приватних та державних фірм, зацікавлених у розвитку взаємовигідних контактів з українськими партнерами. Організатори виставки висловили сподівання, що вона сприятиме розвитку торгово-економічних зв'язків між сусідніми державами, започаткованих міжурядовою Угодою, підписаною у серпні 1993 року.

Ганна РОМАНЦОВА

Знай наших!

ЧАС МІСЦЕВИЙ. ІНОДІ НАВІТЬ ДУЖЕ МІСЦЕВИЙ

Рішення Світловодського міськвиконкому про початок робочого дня о 8-й годині викликало тут неоднозначну реакцію. Якщо робітникам це вигідно — можна завидна повертатися додому, то працюючим матерям нововведення не до душі. А місцеві охоронці незалежності побачили в діях властей навіть «руку Москви», мовляв, рівняються на імперський час.

— І на думці такого не мали, — сказав заступник голови міськради В. Михайленко. — Просто прагнули розв'язати транспортні та інші проблеми. «Новий час» діятиме до 1 січня 1994 року. Якщо люди не підтримають — відмінимо.

А от Кіровоградський міськвиконком нового часу не встановлював, просто звернувся до трудових колективів з пропозицією — починати роботу не одночасно, щоб було легше з транспортом у години пік.

Микола ВОЛОК.
Кіровоградська область.

Щось новеньке

Зимові канікули — до тепла?

Можливо, студентам вузів, учням технікумів та училищ Луганська незабаром доведеться забути про літні канікули і звикати до тривалого зимового відпочинку. В усякому разі здійснити таку «реформу» у сфері освіти запропонував заступник голови Луганського міськвиконкому Юрій Петров. Краще, мовляв, відключити на зиму електроенергію від навчальних закладів, лише б нормально працювати підприємствам.

Електроенергії в області гостро не вистачає, хоча шахтарі відвантажують електростанціям, при добовому держзамовленні 9,7 тисячі тонн, вдвічі більше вугілля.

Майже 90 відсотків підприємств області—боржники за газ. Область щодобово споживає газу на 14,5 мільярда карбованців, платить же 3—4 мільярди. Виробниче об'єднання «Луганськгаз» оголосило, що по п'ятницях, суботах і неділях відтепер будуть відключати від газу всі підприємства-боржники.

Анатолій КОБЕЛЬНЮК.
Луганська область.

Знак біди

Понад 50 захворювань

на дифтерію зафіксовано лікарнями Запорізької області. Є тяжкі наслідки і навіть випадки смерті від цієї небезпечної інфекції.

Олександр МИХАЙЛЮТА.
Запоріжжя.

Розгулялися браконьєри

На Буковині розперезалися браконьєри, і від цього страждають не лише «брати наші менші», тобто звірі, а й люди. У Сторожинецькому районі, полюючи на кабанів, Василь В. випадково застрелив свого двоюрідного брата. У Герцаївському районі сліпа куля поранила прикордонника, в іншому місці браконьєри підстрелили жінку, що збирала дрова.

Василь БАБУХ.
Чернівецька область.

Доктрина з «подвійним дном»?

ДУМКА ОГЛЯДАЧА

Те, чого давно очікували, сталося: оприлюднено (щоправда, лише у викладі) нову воєнну доктрину Росії, тобто її політичні орієнтири у галузі оборони, основні завдання російської армії і перспективні позиції, які вона має посідати у самій Росії та у світі.

Деякі наріжні положення доктрини уже давно стали предметом дискусій, а потім громадськість «просвітив» міністр оборони РФ П. Грачов, прокоментувавши доктрину. Щоправда, цими днями з'явилися повідомлення: нібито поряд з тим, що надано гласності, є й те, що має залишатися у таємниці. Зокрема, у «подвійному дні» доктрини приховані від чужих поглядів деякі питання, які стосуються ядерної політики Росії щодо інших держав, темпів її озброєння і переозброєння. Там же сформульовано справжню стратегію Росії щодо держав СНД, де дислокуються її війська, і конкретно обумовлений «обсяг» потенційного втручання російської армії у себе вдома. Втім, повідомлення про «надводну» і «підводну» частини доктрини поки що офіційно ані підтверджено, ані спростовано, отже, зацікавлені кола аналізують те, що є...

А що є? По-перше, Росія практично відмовилася від зобов'язання СРСР не застосовувати ядерну зброю першим. По-друге, у доктрині умовлено можливість використання армії всередині Росії. По-третє, доктрина не визначає планової кількості збройних сил РФ. По-четверте, згідно з цим документом, російські збройні сили віднині дістали законне право перебувати за межами самої Росії, якщо цього вимагатимуть інтереси як самої РФ, так і інших держав СНД, а також беручи участь у миротворчих операціях. Розглянемо ці тези конкретніше.

Обіцянку не застосовувати першим ядерну зброю дав у 1982 році Л. Брежнєв. Уже тоді Захід розцінив її як суто пропагандистський хід.

Разом з тим у доктрині проголошено, що російська ядерна зброя не застосовуватиметься проти держав, які не володіють такою. Спочатку на Заході поспішили відзначити «голубиний відтінок» такої позиції. Але згодом побачили й інший. Зокрема, те, що незастосування ядерних засобів проти без'ядерних держав обумовлено відсутністю у них союзницьких відносин з державами, які володіють ядерною зброєю. А це, вказує, зокрема, газета «Вашингтон пост», — прозорий натяк на прагнення держав Центральної Європи приєднатися до НАТО. До того ж, нова доктрина не визначає принципів щодо країн, які володіють ядерною зброєю. Цей факт можна сприйняти, по-перше, як прагнення Москви протидіяти НАТО (японська газета «Ніхон кейдзай»), по-друге, як завуальоване попередження Україні, що має власні ядерні устремління («Вашингтон пост»), і, по-третє, як свідчення того, що погляд російського керівництва нині спрямований не тільки на ядерні держави — члени колишнього СРСР, а й на Китай і на держави, які прагнуть стати ядерними (німецька газета «Вельт»).

Звичайно, світову громадськість менше цікавить положення доктрини про ймовірність використання армії у межах самої РФ. Хоча, безперечно, і тут попереду — несподіванки. Адже одна справа, якщо конкретику цього питання виробляли спокійно і зважено, а інша, якщо воно постало лише з жовтневою трагедією у Москві і має аварійний характер. Не секрет, що внутріполітичні події у такій державі, як Росія, обов'язково «детонують» на весь світ...

• Чергова теза доктрини — проголошена аморфність чисельності збройних сил РФ — навряд чи проживе довго. Адже армії без кількісних рамок взагалі не буває.

І, нарешті, питання четверте: за якими «правилами» збройні сили РФ перебуватимуть за її межами і хто ці правила визначатиме? Доктрина обумовлює правомочність використання цих сил для захисту кордонів у близькому зарубіжжі. Але що саме за нього вважати, досі на міждержавному рівні не погоджено. «Це положення, — пише «Вашингтон пост», — голосною луною нагадує деякі елементи старої інтервенціоністської догми СРСР».

Відразу ж після опублікування викладу доктрини з'явилися й відгуки офіційних осіб Заходу. Зокрема, міністр оборони Франції Ф.Леотар заявив, по-перше, про небезпеку з боку Росії щодо Франції, а по-друге, відзначив: організовані недавно навчання російських збройних сил, які мали за мету «захист російськомовного населення у країнах Балтії», є «аргументом» російських військових на користь «втручання у внутрішні справи держав, які сьогодні незалежні».

На мою думку, доктрина використовує політичний статус-кво: по-перше, прагнення Заходу підтримати нинішні власті Росії, по-друге, його щире небажання — навіть у перспективі — втручатися у будь-який локальний конфлікт від Таджикистану до Молдови.

... Отже, є документ, опублікований лише у викладі, і є його численні тлумачення. Чи відповідають вони одне одному, покаже час.

Володимир САВЦОВ.

В дипломатичних колах

Продовжили естафету

У середу посол України в Білорусі Володимир Желіба зустрівся з заступником міністра закордонних справ цієї держави Олександром Сичовим. Під час розмови український дипломат наголосив, що прийняття цієї постанови парламентом України не суперечить курсу на набуття нею без'ядерного статусу.

Білоруська сторона під час розмови погодилась, що Україні обов'язково мають бути надані гарантії безпеки та економічна підтримка з боку інших ядерних держав.

Того ж дня український посол в Узбекистані Володимир Сметанін зустрівся із заступником глави узбецького зовнішньополітичного відомства М.Халіловим і вручив йому ноту у зв'язку з ратифікацією договору та протоколу. Узбецькому дипломату дані роз'яснення позиції України з ядерних питань.

Контакти

Зрозумілий інтерес

Зустріч ділових кіл України й Болгарії, яка протягом тижня тривала в Кончі-Заспі, завершилася успішно. Так вважає один з організаторів цього форуму представник фундації «Слав'яни» Здравка Горанова. Якихось великих контрактів укладено не було, але, за словами пані Горанової, такої мети й не ставилося. Передовсім, бізнесмени хотіли налагодити контакти з потрібними партнерами, вивчити ринок і можливості співробітництва. Та й відомо, що серйозні підприємці поспіхом справи не ведуть. Проте відбулася низка цікавих зустрічей, є домовленості про співпрацю в галузі машинобудування, будівництва, туризму. На думку болгарських бізнесменів, нині усім стало зрозуміло, що Західна Європа без ентузіазму сприймає намагання підприємців як Болгарії, так і України вийти на її ринок. Отож легше й вигідніше мати справу з приємними та вже відомими партнерами. Ще якби закони в Україні були стабільніші, кажуть болгари, то решту проблем переборемо.

Організатори форуму планують наступну таку зустріч провести в Софії.

Василь КОЛЯДА.

Фотофакт

Зустріч голови виконкому Організації визволення Палестини Я. Арафата і прем'єр-міністра Ізраїлю І. Рабіна відбудеться 12 грудня. Основним підсумком цих переговорів стане підписання документа про виконання протоколу угоди «Газа-Єрихон-спочатку», укладеної нещодавно у Вашингтоні. Посол Палестини в Єгипті С. Камаль заявив, що двосторонні домовленості стануть важливим чинником для втілення принципів самоврядування палестинців на частині окупованих територій. Проте поки що вулиці в секторі Газа і місті Єрихон й далі патрулюють ізраїльські солдати (на знімку).

Підсумки

За КОКОМ подзвін

До 31 березня 1994 року Координаційний комітет з багатостороннього контролю за експортом (КОКОМ) перестане існувати. Відповідне рішення прийнято на зустрічі держав — учасниць КОКОМ у Гаазі. Як заявив головуючий на зустрічі представник Данії Франс Інгеринг, замість цього комітету буде створена нова організація, до якої, можливо, увійдуть і колишні соціалістичні країни.

На початку січня наступного року відбудеться зустріч на вищому рівні робочих груп, утворених для створення організації — наступниці Координаційного комітету. Основна її відмінність від «праматері» полягатиме в більш глибокій політиці у сфері експорту найважливіших технологій. Адже КОКОМ створено 1949 року саме для запобігання передання воєнних технологій Радянському Союзу.

Як повідомили офіційні особи держав — членів Координаційного комітету, не всі країни, що подали заяви на членство в «постКОКОМівській» організації, будуть до неї прийняті. Це залежатиме, в першу чергу, від того, наскільки країна-заявниця володіє необхідною системою контролю за експортом і законодавством, що забезпечує його виконання.

А що колишньому радянському блокові віднині не буде приділятися стільки уваги, як раніше, то представники США вважають, що необхідно зосередити максимум зусиль на обмеженнях поставок сучасних технологій таким країнам, як Ірак і Лівія, котрих звинувачують у придбанні цивільних новітніх технологій та їх використанні у воєнних цілях.

За матеріалами інформаційного агентства Сполучених Штатів.

Експрес-інформація

Позиція США незмінна

Економічне становище в Україні погане, а криза поглиблюється ще й тому, що ця республіка прагне зберегти свій ядерний потенціал. Про це заявив в інтерв'ю західноєвропейським газетам держсекретар США У. Крістофер. Він також додав, що Сполучені Штати і надалі переконуватимуть Україну приєднатися до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї. Адже, наголосив держсекретар, ядерний арсенал не дає можливості Україні скористатися з економічної підтримки міжнародного співтовариства.

Перевагу не надаватимуть нікому

Спостерігачі Європейського інституту засобів масової інформації не віддадуть переваги жодній з сформованих в Росії партій. Вони будуть лише спостерігати за тим, як здійснюватиметься рівновага у представленні різних точок зору та партійних позицій у засобах масової інформації. Таку позицію висловив глава комісії Європейських Співтовариств М. Емерсон на брифінгу в МЗС Росії. Він також наголосив, що Європейський інститут вже почав спостерігати за висвітленням передвиборної кампанії пресою і телебаченням Росії.

Під знаком Меркурія

Міністерство закордонних справ Болгарії висловлює стурбованість тим, що на позачерговому засіданні Європейського Союзу не було схвалено тимчасової угоди про торгівлю між Болгарією та цією організацією. У розповсюдженій міністерством заяві стверджується: «подальше зволікання з реалізацією угоди може призвести до перегляду умов торгівлі Болгарії з ЄС».

Мета — співробітництво

На черговому брифінгу в МЗС України перед журналістами «звітувала» делегація нашої держави, яка брала участь у 27-й сесії Генеральної конференції ЮНЕСКО в Парижі. Представники засобів масової інформації дізналися про хід і рішення цього форуму (у ньому брали участь 179 країн — членів Організації), діяльність делегації України. Серед пропозицій, внесених нею, перш за все слід відзначити проект Хартії глобального співробітництва в розбудові майбутнього, в якому закладені оновлена концепція і нові орієнтири ЮНЕСКО. Велику увагу делегація України приділила питанню збереження позабюджетної програми «ЮНЕСКО — Чорнобиль» в 1994—1995 роках у такій формі, реалізація якої відповідала б інтересам України. Резолюція з цього питання, представлена делегаціями України, Білорусі та Росії, була схвалена Генеральною конференцією. Знайшли підтримку й інші ініціативи України.

Журналісти були також проінформовані щодо конкретних заходів з метою виконання постанови Верховної Ради України «Про збільшення чисельності батальйону Збройних Сил України в миротворчих Силах ООН на території колишньої Югославії та надсилання груп військових спостерігачів».

За повідомленнями наших власних кореспондентів і зарубіжних інформагентств.

Соціальний зріз

Під «саркофагом» проблем і надій

На запитання кореспондента «Голосу України» відповідає генеральний директор ВО «Чорнобильська АЕС» М.Сорокін

Минулого місяця Верховна Рада України відмінила прийнятий нею раніше мораторій на подальшу експлуатацію Чорнобильської АЕС та введення в дію нових реакторів. По-різному сприйнято цю звістку в нашому суспільстві: одних вона обурила, інших — занепокоїла, ще інших — обнадіяла... Власне з цього і почалася розмова нашого кореспондента з генеральним директором ВО «Чорнобильська АЕС» М.Сорокіним.

— Як на мене, — говорить Микола Михайлович, — то Верховна Рада прийняла доволі зважене і розумне рішення. Адже сьогодні Україні не під силу зробити те, що від нас вимагають. Тобто зупинити відразу всю станцію, а потім виводити її з експлуатаційного режиму. Ніхто в світі такого не робить і — переконаний — не робитиме. Бо це затяжка ноша навіть для економічно розвинених країн.

Водночас з експлуатацією станції ми продовжуємо комплекс робіт, передбачений безпекою для її повного зупинення. І коли надійде той час, виведемо станцію з робочого режиму з найменшими затратами.

— Згідно з рішенням українського парламенту в 1991 році усі енергоблоки Чорнобильської атомної мали бути зупинені до кінця цього року. По суті, станція доживала останні місяці свого існування. У таких випадках без втрат, особливо кадрових, не обходиться. Невже вони обминули ваш колектив?

— Такі втрати, звісно, є. Але після того, як ми зупинили другий блок, у нас з'явилася можливість «перекинути» вивільнених спеціалістів на перший і третій блоки. Мали ми і певний кадровий резерв, яким скористалися.

Поки що справляємося. Та вже сьогодні простежується тривожна тенденція відпливу досвідчених кадрів у Росію. І це турбує нас найбільше. Адже Україна ще не готує достатньої кількості таких спеціалістів. Отже, наслідки відпливу кадрів у сусідню країну нині вкрай небажані. Причому це стосується не тільки станції, а й усієї атомної енергетики України. Та й, зрештою, не тільки атомної.

— Миколо Михайловичу, сьогодні нерідко можна почути або прочитати, начебто колектив ЧАЕС не має належної державної підтримки і, по суті, зостався сам на сам зі своїми складними проблемами. Чи то справді так?

— В існуючій ситуації нам якоїсь особливої підтримки і не потрібно. Головне, щоб не заважали працювати. А електроенергію, яку виробляємо, оцінювали у стільки, скільки вона коштує. Тобто, мають бути обгрунтовані тарифи. А, маючи зароблені гроші, ми цілком в змозі самі справитися зі своїми проблемами.

— І зупинити відплив кадрів?

— Ні. В даному разі потрібна державна підтримка. Хоча дати готовий рецепт як це зробити, я не можу. Треба подумати нам спільно.

— Катастрофа на Чорнобильській АЕС стала зловісним символом людської трагедії, і, передусім, українського народу. Звісно, люди, які сьогодні працюють на станції, до цієї біди не причетні. Але комплекс провини за спричинене зло розбурханим атомом тяжіє і на сьогоднішніх чорнобильцях. Чи не заважає це вам працювати?

— Тягар, викликаний негативним ставленням громадськості до нашої станції, ми, безперечно, відчуваємо. Чи заважає це нам у роботі? В усякому разі не полегшує нашого життя. І тільки своєю роботою, вмілими діями можемо заспокоїти людей, переконати їх, що Чорнобильська атомна — це надійна станція, що наш колектив може гарантувати безпеку її подальшої експлуатації.

— Саме з цією метою станція, очевидно, і відкрита для спеціалістів, журналістів, широкої громадськості. До речі, сьогодні на території ЧАЕС ми зустріли групу жінок-славутянок, чиї чоловіки працюють на станції. З якою метою організовуються такі «екскурсії»: щоб заспокоїти жіночі нерви, щоб втримати спеціалістів на станції?

— Не без того. Але такі поїздки робляться у рамках нашої роботи з громадськістю. На власному досвіді переконалися: більшість «екскурсантів» після відвідин ЧАЕС дещо змінюють уявлення про станцію. Ні, було б наївно сподіватися, що вони відразу стають прихильниками її подальшої експлуатації. Але те, що вони починають сумніватися, чи варто зупиняти всі реактори, то безперечно.

Буквально цими днями конференція трудового колективу розглянула і схвалила заяву експлуатуючої організації Чорнобильської АЕС щодо її подальшої безпеки. Є в цьому важливому для нас документі і такий пункт: «Експлуатуюча організація Чорнобильської АЕС у своїй діяльності враховує той факт, що наша станція — особливий об'єкт, який перебуває під посиленою увагою громадськості, котра загострено реагує на будь-які порушення в її роботі». І далі: «ЧАЕС відкрита для громадськості та працівників засобів масової інформації». Саме цей документ визначає сьогодні наші підходи до змінення безпеки на станції, формулює наше ставлення до роботи з громадськістю.

— Люди, які експлуатують Чорнобильську атомну, живуть сьогодні у Славутичі — молодому місті на березі Дніпра. Це, мабуть, єдине місто в Україні, де кожному новоселу відразу підключають телефон. За відповідну плату, звичайно. Бо поки що абонементних номерів на місцевій телефонній станції значно більше, ніж квартир у місті. А як справи з іншими соціальними потребами енергетиків? Скажімо, із житлом.

— На жаль, не так оптимістично, як з телефонним зв'язком. Ви, очевидно, знаєте, що Славутич збудовано буквально впродовж одного року. Основну увагу приділили житлу. Щоб ніхто мали дах над головою.

Але життя продовжується: хто виходить на пенсію, хто — звільняється і переїжджає до іншої місцевості... А наші будівельні можливості, на жаль, обмежувалися. З кількох причин. По-перше, з ослабленням самих будівельних організацій — бо ж станція була на межі закриття, а, по-друге — з недостатнім фінансуванням того ж таки будівництва. Його здійснюють за рахунок державного бюджету, а в цій казні, як відомо, тепер не густо. Що ж, будемо підставляти плече — будувати житло коштом прибутків, одержаних за продану електроенергію, як це робили раніше.

— Місто має бути передусім містом. Тобто, окрім голярень і крамниць повинне мати свої культурно-духовні о ази, без яких будь-яке місто стає великим спальним вагоном — і не більше.

Останнім часом у Славутичі виступили з концертами багато відомих виконавців, зокрема, тріо Мареничів, Василь Зінкевич, Алла Кудлай... І ось — нова приємна звістка. На початку грудня місто енергетиків приймає гостей першого Міжнародного телевізійного фестивалю «Романси із Славутича», головним спонсором якого виступила Чорнобильська АЕС. Що вас як генерального директора спонукало зробити такий крок? Прагнення заслужити імідж мецената чи щось інше?

— Знаєте, мені чужі будь-які купецькі жести, щоби заради іміджу витрачати такі величезні гроші. Річ в іншому. По-перше, хочу, щоб жителі Славутича здобули ще одну можливість зустрітися зі справжнім мистецтвом, яким і є романс. А, по-друге, щоб численні гості, які, віримо, з'їдуться на фестиваль, на власні очі побачили: не все у нас погане і трагічне. Попри всю біду, спричинену аварією, місто енергетиків живе, працює, сподівається на ліпші часи і навіть... співає...

— Чи не буде все це нагадувати бенкет під час чуми. Знову скажуть: тут діти хворіють, у магазинах немає найнеобхіднішого, а вони фестивалі влаштовують.

— Цілком припускаю, що і такі публікації з'являться. Хіба нам звикати. Але всі ці проблеми, про які ви згадали і які нам, повірте, болять не менше, ніж тим, хто про них пише, треба розв'язувати водночас, чи точніше — паралельно з духовними потребами наших людей. Бо людина, в якої немає нічого святого в душі, яка думає тільки про свій шлунок, хлібом вас ніколи не нагодує.

Розмову вів Роман ВАТРИЧ.

Кримінальний тиждень

Минулого тижня працівники органів внутрішніх справ розкрили 63 тяжкі і контрольні злочини. В тому числі — 26 вбивств, 4 випадки завдання тяжких тілесних ушкоджень, що призвели до смерті, 3 зґвалтування, 24 розбійні напади, крадіжки державного майна у великих розмірах та шахрайство. Крім цього розкрито 423 крадіжки з квартир громадян. Викрито і знешкоджено 17 злочинних груп. У затриманих вилучено 2 автомати, 11 пістолетів і револьверів, 4 гвинтівки, 2 обрізи мисливських рушниць, 22 гранати, 34 електродетонатори, 20 зарядів угленіту, 24 тротилові шашки та понад 5000 патронів до різної зброї. Розшукано і повернено власникам 103 автомашини.

На що майстер мастак?

Чого навчав своїх учнів майстер виробничого навчання середньої школи села Суботці Знам'янського району Кіровоградської області, здогадатися не важко. З документів затримання громадянина П., 1952 року народження відомо, що співробітники міліції вилучили в нього підривну машинку, 2 толові шашки, патрони амоніту, бікфордовий шнур, 16 запалів до гранат, 20 електродетонаторів та 592 патрони до різної зброї.

Як свідчить статистика, щодоби в Україні за незаконне зберігання зброї та вибухових пристроїв міліція затримує 15—20 громадян.

Два життя за тисячу «зелених»

У Херсоні співробітники карного розшуку затримали злочинну групу з 4 чоловік. Встановлено, що вони 29 жовтня цього року вбили двох громадян Грузії, які прибули до міста продавати чай. Скоївши вбивство і відібравши у жертв одну тисячу доларів та півтора мільйона російських рублів, нелюди спалили тіла вбитих.

Шампанське і млинці на закуску

Заздалегідь розпочали підготовку до Нового року деякі "бізнесмени". Як повідомляють співробітники Львівської міліції, протягом двох останніх місяців директор спільного підприємства «Імекс" пан Шкарлінський скупив понад 600 пляшок шампанського і реалізував його за чималий "навар". А в Новоайдарському районі Луганської області затримано громадянина Х., який протягом двох місяців скупив у державній торговельній мережі близько 10 тонн борошна і реалізував його селянам, отримавши понад 15 мільйонів карбованців наживи.

Вибухівка для тещі

Нещодавно в Керчі на площадці першого поверху житлового будинку стався вибух, внаслідок якого було смертельно поранено громадянку Л. та пошкоджено двері двох квартир. За підозрою у скоєнні злочину затримано громадянина К., колишнього зятя покійної. Як з'ясувалося, він уже відвідав місця, де Макар телят не пас, до того ж перебуває на обліку у психіатрів.

З життя нероб

В Івано-Франківську затримано двох нероб, у яких вилучено речей на... мільярд карбованців. Встановлено їхню причетність до 13 крадіжок з магазинів області й особистого майна громадян. А на Харківщині міліція затримала 6 нероб з Луганщини, котрі жили з того, що займалися крадіжками з колективних сільгосппідприємств. Десятеро викрадених ними свиней повернено сільгосппідприємству «Правда".Ще двох нероб, які скоїли понад 20 квартирних крадіжок у різних регіонах України, затримано на Хмельниччині.

Станіслав КОЛДУНЕНКО, начальник прес-центру МВС України.

Наука: точка зору

Стрижуть купони і не каються

Скільки творчих особистостей в українській науці, стільки може бути й альтернативних проектів реформування науки. Але річ не в тому, щоб стихійно чи організовано нагромаджувати ї обговорювати факти й аргументи про життя-буття інтелігенції, а в тому, щоб дати вченим можливість реально впливати на розвиток нашої науки (саме в цьому сенс її демократизації). Бо такої участі вони були позбавлені раніше. Бо нічого не змінилося на краще й нині.

Справді, якщо раніше існувала хоч адміністративна (з густим шаром декларативності) можливість загальної координації зусиль у науці, то тепер немає й цього. Якщо раніше був (хоч і дутий у більшості випадків) авторитет Академії наук, то нині він розмивається або ще більше роздувається завдяки створенню великої кількості нових «академій». Мені особливо гірко про це говорити, бо сам покладав надію на прогресивну роль Академії наук вищої школи як на альтернативну АН України, де президентом Б.Патон. Але її фундатори, самочинно назвавшись «академіками», почали з того, що призначили вибори обмеженої кількості «академіків», тобто намагаються створювати шляхом виборного ажіотажу (шляхом, розколу громади) елітний прошарок. Начебто це є основне в її діяльності, начебто немає справді актуальних проблем в українській науці, над якими слід працювати першочергово.

Якщо науковці в «передових і розвинених» країнах концентрують свої зусилля у вузькофахових, авторитетних товариствах, то у нас створюються закриті, сумнівного рівня організації. Тобто, ми йдемо прямо протилежним до світового досвіду шляхом. І це тривожить найбільше.

Як на мене, найбільша відповідальність за всю цю ненормальну ситуацію в нашій науці падає на постійну Комісію Верховної Ради з питань освіти і науки, Комітет з науки і технологій, Президію Академії наук, які стрижуть купони з такого становища в інтелектуальній сфері і не каються.

Академія наук України могла б стати центром вузькофахових всеукраїнських об'єднань учених. Такі об'єднання варто створити на основі нинішніх відділень АНУ, членами яких мали б бути всі доктори наук АН України і представники від галузевої і вузівської науки. Ці вузькофахові об'єднання (в складі кожного з них має бути кілька сот членів, щоб утруднити корупційні угоди і змови) визначають спрямованість наукових досліджень у відповідній галузі, забезпечують кваліфіковані експертизи, проводять тим чи іншим шляхом розподіл бюджетних асигнувань, рекомендують претендентів на премії, нагороди, звання, вирішують інші питання життєдіяльності наукової громади даного профілю. В тому числі обирають своїх представників до Національної наукової ради. Лише такий шлях є справді демократичним шляхом формування найвищого керівного наукового органу України.

Василь КУЗЬМЕНКО, професор, співголова Спілки викладачів вищої школи і науковців України.

Соціологія

Чи заслуговуємо ми того, що маємо?

На це та інші запитання відповідають буковинці

Зараз, напередодні виборчої кампанії, особливо гостро постає питання про новий парламент. Яким йому бути? Якою бачиться нинішня політична й економічна ситуація нашим співвітчизникам на Буковині? Який їх погляд на становлення державності?

Ці та інші запитання адресував своїм респондентам Чернівецький соціологічний центр. Наш позаштатний кореспондент Д.Немировський попросив директора центру, доктора філософських наук Дмитра Турченкова прокоментувати проведені недавно соціологічні дослідження.

— У якій державі хотіли б жити буковинці?

— Близько половини опитаних висловились за те, щоб Україна була унітарною (єдиною) державою. Прихильників федеративного устрою — близько третини. Одній п'ятій важко відповісти твердо. Найбільше прихильників унітарної держави серед осіб з неповною середньою освітою, федеративного — серед студентства й осіб з вищою освітою.

— Виходить, чим вища освіта, тим менше прибічників єдиної держави?

— В даному дослідженні це справді так. Однак рівень освіти не завжди може бути показником правильності й тим паче професійного розуміння сьогоднішньої ситуації. Крім того, ідея вільної економічної зони, за яку висловлюється більшість буковинців, ототожнюється з федералізацією. Не виключено, що деякі особи, які дали таку відповідь, перед очима мали рівень життя в федеративних державах (зокрема ФРН), і аж ніяк не структуру й механізми державного устрою.

— Багато народних депутатів не вважають за потрібне радитися з народом у питанні, яким бути суспільному ладу в українській державі. А що думають люди?

— За соціалістичний лад на зразок СРСР висловилася найменша частка опитаних (близько 18%). Майже вдвічі більше — за капіталістичний лад. 36 % вважають, що Україна повинна знайти свій шлях.

— Якими бачаться буковинцям форма державного правління і структура парламенту?

— Більше половини опитаних (вчені, активісти рухів, партій, товариств, співробітники виконкомів та ін.) вважають, що в Україні має бути президентсько-парламентське правління. Близько однієї чверті — за президентське і трохи більш як одна десята — за парламентське правління.

Вибір президентсько-парламентської форми обумовлений перш за все розумінням необхідності гармонійного співробітництва президента й парламенту як противаги авторитаризму президента й розброду в парламенті. На жаль, належного, конструктивного рівня підходу до розв'язання важливих державних питань досягали лише окремі законодавці.

Щодо структури парламенту, то близько двох третин респондентів — за двопалатний парламент. Навряд чи бажання бачити палату національностей в парламенті пов'язане лише з інерцією політичного мислення. На даному етапі — переходу до демократичної правової держави — громадяни неосновної національності пов'язують з цією палатою можливість краще захищати свої права.

— Питання про якість життя, захист інтересів народу є головним і для людей, і для держави. Що думають про це буковинці?

— Аналіз відповідей на запитання, що заважає їм жити краще, показує, що люди вважають винними вищі органи влади: не прийнято необхідних законів або прийнято недосконалі (55,8 %), не розроблено державну програму виходу з кризи (53,3%), не приборкано злочинність, мафію (52,4 %). Майже чверть опитаних звинувачують у цьому малокомпетентність кадрів.

Ми досліджували громадську думку про чисельність штатів силових і деяких адміністративних структур. 45,9 % опитаних висловилися за зменшення чисельності Збройних Сил України.

— Що це — злочинна легковажність чи державна мудрість?

— Не секрет, що зараз Збройні Сили України — найбільші в Європі, коли не брати до уваги Російської Федерації, звичайно. За загальноприйнятими нині в цивілізованому світі нормами, чисельність армії повинна складати 0,7-0,8 % від населення країни, а загальні військові видатки — 1-3 % від валового внутрішнього продукту держави.

— Отже, в становленні державності потрібні й професіоналізм парламентаріїв, і компетентність виборців. Чи заслуговуємо ми того парламенту, який маємо?

— Звичайно. Під час передвиборних обговорень слід розібратися не лише в деклараціях, але й у ступені професіоналізму майбутніх обранців, їх порядності та в низці інших особистісних рис. Щоб не помилитися, не обрати тих, для кого парламент — політичний ринг. Таки народові відводять лише роль боксерської «груші», яку неабияк лупцюють, змагаючись за призові місця...

Розмову вів Давид НЕМИРОВСЬКИЙ.
Фото Михайла САЧКА.

Юридична консультація

Якщо майно поділити, може, спокійніше будемо жити

Живемо з чоловіком три роки. Увесь цей час я не працювала. Й тепер мій чоловік заявляє, що все майно, яке ми маємо, належить йому. Навіть речі, які я ношу. Якщо я з ним розлучуся, то залишуся без нічого. Може, краще поділити майно, поки я заміжня й мені буде спокійніше жити? Як це зробити?

В.Сайчук. Житомир.

Зараз дуже багато нового у законодавстві, й не збереш, що, де й коли змінилося. Прошу дати відповідь на таке запитання: чи змінився порядок поділу майна після розлучення? Воно ділиться нарівно між колишніми чоловіком і жінкою чи з врахуванням дітей?

А.Прокопчук. Київ. (Відповідь на аналогічне питання цікавить Т.Кудрю з Полтавської області, В.Смирнова з Рівненської області та багатьох інших).

Згідно із статтею 22 Кодексу про шлюб та сім'ю України до спільної сумісної власності подружжя належить майно, нажите за час шлюбу, зареєстрованого у встановленому порядку. Кожен з подружжя має рівні права володіння, користування й розпорядження цим майном.

Фактично шлюбні стосунки без реєстрації шлюбу у передбаченому законом порядку спільності майна подружжя не створюють й регулюються нормами цивільного права.

Спільною сумісною власністю подружжя стає майно, нажите чоловіком й жінкою під час шлюбу, незалежно від того, ким воно придбане, одним з подружжя чи разом.

Чоловік і жінка користуються рівними правами на майно й у тому випадку, якщо один з них був зайнятий веденням домашнього господарства: займався у період шлюбу вихованням й доглядом дітей; з інших причин не мав самостійного заробітку.

Згідно з статтею 24 КоШС майно, що належало кожному з подружжя до вступу у шлюб, а також отримане ним під час шлюбу як дар, або у порядку спадкоємності, є власністю кожного з них, якщо інше не передбачене шлюбним контрактом.

Окремим майном кожного з подружжя є також речі індивідуального користування (одяг, взуття й інше), хоча вони й були придбані під час шлюбу за рахунок спільних коштів подружжя, за винятком цінностей та предметів розкоші.

Закон не передбачає, що саме належить до цінностей чи предметів розкоші. До таких предметів можуть бути віднесені коштовні камені, вироби з них, рідкісний посуд, витвори мистецтва, антиваріат й інше.

В процесі поділу майна подружжя встановлюють частку кожного з них. За відсутності суперечки щодо розподілу майна його робить саме подружжя. При цьому складають акт у формі договору про поділ майна, який реєструє нотаріальна контора, виконком сільської (селищної) Ради народних депутатів. У випадку суперечки за майно питання вирішують у судовому порядку.

Законодавством передбачено, що поділ майна подружжя може бути проведений як під час перебування у шлюбі, так й після його розторгнення (частина 2 статті 22 КоШС України).

У випадку поділу майна подружжя визнають рівними їхні частки. Разом з цим суд може не враховувати цього, наприклад, при розподілі майна подружжя з урахуванням інтересів неповнолітніх дітей або інтересів одного подружжя. У своїх рішеннях суди повинні зазначати, які саме інтереси неповнолітніх дітей чи інтереси одного з подружжя заслуговують на увагу при такому поділі майна (п.7 постанови Пленуму Верховного Суду УРСР від 15 червня 1974 року (з наступними змінами й доповненнями) «Про деякі питання, що виникають у судовій практиці щодо застосування Кодексу про шлюб і сім'ю України»).

Я був прийнятий до ЖБК і мав отримати зі своєю родиною трикімнатну квартиру. Всі внески за неї ми сплатили відразу і повністю. Але вийшло так, що перед отриманням цього житла я розлучився із своєю дружиною, яка хоче проживати окремо. Зараз мені й моїй неповнолітній дочці відмовляють у видачі ордера, посилаючись на зменшення складу сім'ї. Хочу додати, що дочка залишилася зі мною на підставі рішення суду і, крім цього, маю право на додаткову житлову площу.

В.Остапенко Київ.

Для відповіді на таке запитання слід звернутись до п.29 Примірного статуту ЖБК і до п.4 Постанови пленуму Верховного Суду України «Про практику застосування судами законодавства про житлово-будівельні кооперативи» з наступними змінами й доповненнями. Тут прямо сказано, що зменшення складу сім'ї члена ЖБК саме по собі не є підставою для відповідного зменшення квартири, яка має надаватись. Якщо громадянина вже прийнято до складу ЖБК і саме з правом на трикімнатну квартиру, то надання йому меншого житла можливе тільки на прохання цього громадянина. Якщо ж його згоди на це немає, то незалежно від наступних змін у складі сім'ї (розлучення, смерть і т.п.) членові ЖБК мають надати таку квартиру, яка була зафіксована у відповідному рішенні про включення його до складу цього ЖБК, інших документах квартоблику.

Таким чином відмова у видачі ордера В. Остапенку є незаконна. Для захисту своїх інтересів слід звернутись до суду з позовом про зобов'язання видати ордер саме на житло, на яке претендує член ЖБК. Порядок і підстави цього визначаються Житловим кодексом України та Примірним статутом ЖБК.

Окремо слід звернути увагу й ось на що. Квартира в ЖБК на бажання його члена може також надаватись з урахуванням його прав на додаткове житло.

Сергій ДЕМСЬКИЙ.

Спорт

На аренах країни і світу

Гирьовий спорт. У Липецьку відбувся перший чемпіонат світу. Золоту медаль у ваговій категорії 65 кг здобув луганець Роман Михальчук. Олександр Савченко з Харкова удостоєний «бронзи» у ваговій котегорії 60 кг.

Легка атлетика. Популярний турнір «Зірки жердини», що його організовує в рідному Донецьку видатний український спортсмен Сергій Бубка, відбудеться не в січні, як планувалося, а 20 лютого. Така зміна сталася на прохання французьких спортсменів. Окрім французів — традиційних учасників «Сергійових вечорниць», очікується прибуття найсильніших майстрів стрибків з жердиною з Америки та багатьох країн СНД.

Олімпізм. У Ліллехамері на різні види змагань Олімпіади-94 надійшли в продаж 1 мільйон 650 тисяч квитків. 80 відсотків з них уже... продано.

Брітон Лінфорд Крісті, олімпійський чемпіон і чемпіон світу з бігу на 100 м, в інтерв'ю газеті «Екіп» заявив, що не збирається брати участь в Олімпіаді за гроші.

ГОЛОС УКРАЇНИ

ЗАСНОВНИК — ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Газета виходить з 1 січня 1991 року

Головний редактор С. ПРАВДЕНКО.
Редколегія: О. БІЛИК (заст. головного редактора), Л. БРОВЧЕНКО (в.о.заст. головного редактора), А. ГОРЛОВ (перший заст. головного редактора), І. ГРУШКО, В. КРАСНОДЕМСЬКИЙ, С. ПИСАРЕНКО, Б. СИДОРЕНКО (заст. головного редактора), А. СОЛОНСЬКИЙ, В. СУДДЯ (заст. головного редактора).

Адреса редакції: 252047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

♦ ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-88-23; телефакс — 224-72-54; відділ реклами — 441-89-34, 441-89-44.
♦ Рукописів не повертаємо.
♦ Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами. Індекс 60955.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 Зам. 0311224.

1, 3, 4, 5, 6 і 8 сторінки набрано і зверстано в комп'ютерному центрі «Голосу України».